

Riktlinjer för namngivning

GATOR, KVARTER OCH ALLMÄNNA PLATSER

Antagen av kommunfullmäktige 2022-09-26

Dokumentinformation

Fastställt av:	Kommunfullmäktige
Fastställt, datum:	2022-09-26
Dokumentsansvarig:	Samhällsbyggnad
Ansvarig för revidering:	Marie-Anne Eriksson, Planarkitekt
Dokumentet ersätter:	Riktlinjer och organisation för namngivning av nya kvarters- och gatunamn med mera i Lidköpings kommun. Oktober 2005 (KF 2006-01-23 § 6).
Gäller till, datum:	Tillsvidare, revideras vid behov.

Innehållsförteckning

Dokumentinformation	2
1 Syfte	4
2 Termer och begrepp	4
3 Behov av ortnamn	4
4 Offentlig namngivning – ansvarsfördelning	4
5 Ortnamnsrådet	4
6 God ortnamnssed	5
7 Principer	5
7.1 Efterledsvariation	6
8 Namngivning med personnamn – memorialnamn	6
8.1 Memorialbanken	7
9 Organisation och beredning av namnärenden	7
9.1 Ärendegång vid beredning och beslut	7
9.2 Annan kommunal namngivning	8
Referenslista	9

1 Syfte

Riktlinjerna har utarbetats i syfte att beskriva och förtydliga namngivningsprocessen och dess förutsättningar.

Riktlinjerna ska underlätta medborgarnas förståelse för och delaktighet i planering av namngivningen.

2 Termer och begrepp

Ortnamn avser en benämning på en bestämd geografisk plats och är alltså ett samlande begrepp för alla geografiska namn.

Kategorinamn är ortnamn som ämnesmässigt hör ihop. De behöver inte ha en naturlig koppling till området.

Memorialnamn är ortnamn som ges till minne av en allmänt eller lokalt historiskt betydelsefull person, i syfte att hedra personen.

3 Behov av ortnamn

Ortnamnen särskiljer, identifierar och lokaliserar platser.

Namnen är också en viktig kulturhistorisk källa och utgör en del av vårt immateriella kulturarv.

Utgångspunkt vid namngivningen är att en plats behöver ett namn, inte att ett namn behöver en plats.

4 Offentlig namngivning – ansvarsfördelning

Ansvarig nämnd för fysisk planering i kommunen har även ansvar för namngivning av ortnamn.

Nämnden beslutar om namn på gator, kvarter, allmänna platser, stadsdelar och offentliga byggnader samt ansvarar för att fastställa belägenhetsadresser och lägenhetsnummer enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister.

Adressättning på landsbygden utförs av delegerad tjänsteperson enligt beslut i kommunfullmäktige, (*KF 1996-05-28 § 115*).

Kommunfullmäktige beslutar om memorialnamn.

Offentlig namngivning bedrivs förutom av kommunen av bland andra Lantmäteriet och Trafikverket.

5 Ortnamnsrådet

Ortnamnsrådet är en fri, rådgivande och kontaktskapande funktion till stöd för myndigheter och andra namngivare i deras beslutsfattande. I ortnamnsrådet ingår utöver Lantmäteriet representanter för Institutet för

språk och folkminnen, Riksantikvarieämbetet, Sametinget, Sveriges hembygdsförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Trafikverket och universiteten. Rådets huvudsakliga uppgift är att tillsammans med Lantmäteriet utveckla principer och formulera mål för en god ortnamnspolitik samt sprida information som bidrar till att god ortnamnssed tillämpas i landet.

6 God ortnamnssed

Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnssed i enlighet med 1 kap, 4 § i kulturmiljölagen iakttas. Det innebär att:

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form. *Lag (2013:548)*.

7 Principer

Huvudregeln vid namngivning är att befintliga äldre namn bevaras, det vill säga namn med historisk anknytning till platsen.

Om äldre namn saknas ska i första hand befintliga namn kategorier användas, i andra hand nya kategorier skapas och i tredje hand enskild namngivning tillämpas.

Namnen ska:

- vara lokalisering och bidra till orientering i miljön
- vara lätt att uttala, uppfatta och minnas
- vara lättstavad
- inte kunna förväxlas med andra namn
- inte kunna associeras med ett företagsnamn
- inte inbjuda till löje eller ge anledning till obehagliga associationer
- vara språkriktigt och följa svenska skrivregler

Dessutom gäller att:

- Kvarternamn inom samma avgränsade område ska ingå i en gemensam kategori det vill säga ortnamn som ämnesmässigt hör ihop.

- Byte av gatunamn undviks med hänsyn till olägenheter som kan uppkomma för befintliga adressater.
- Efterleden ska följa områdets huvudinriktning. Efterleden -gatan, öster om linjen järnvägen/Framnäsbadet och efterleden -vägen, väster därom, samt i Filsbäck.

7.1 Efterledsvariation

Efterleden i ett gatunamn är i huvudsak antingen -gata eller -väg. Andra variationer som kan förekomma är till exempel -stigen, -plan, -torget, och -allén.

I Lidköpings tätort har gator inom områden, öster om en linje från järnvägen/Framnäsbadet, med få undantag getts efterleden -gatan. Gator inom områden väster om samma linje har med få undantag efterleden -vägen.

De mindre tätorterna i Lidköpings kommun har samtliga i huvudsak efterleden -vägen, förutom Järpås och Lovene där efterleden -gatan dominerar.

Fig.1 Översikt Lidköpings tätort. Streckad linje visar gränsen för efterledsvariationer, -gatan respektive -vägen.

8 Namngivning med personnamn – memorialnamn

Vid namngivning med personnamn av gator, vägar och allmänna platser med mera gäller följande principer:

- Ortnamnsrådet uppmanar till försiktighet och eftertanke när det gäller namngivning med memorialnamn.
- Memorialnamn ges inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt att låta tiden hinna ge perspektiv på personen och hens gärning. Personen som ska hedras bör ha varit död i minst 3-5 år.
- Personen som ska hedras genom memorialnamn ska vara värd att ihågkommas. Namnet ska ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten. Personen kan gärna ha en anknytning till platsen.
- Personen bör vid tiden för namngivningen helst vara så känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Det kan finnas fall då det är motiverat att hedra en person som inte är allmänt känd men som har betytt mycket för platsen eller haft

anknytning till bygden, eller vars livsöde berättar något om ett viktigt skede i bygdens historia.

- Namnen ska vara språkligt lätthanterliga och inte för långa.
- En jämn könsfördelning vid namngivning med personnamn eftersträvas.
- En spegling av den samhälleliga mångfalden eftersträvas.

8.1 Memorialbanken

Memorialbanken är en samling personnamn med anknytning till Lidköping som kan användas vid namngivning av nya gator, torg och allmänna platser.

Namnförslagen är dels föreslagna utifrån efterforskning i Vänermuseets regi samt har samlats in efter förslag från allmänheten. Banken är ett arbetsmaterial och uppdateras löpande.

9 Organisation och beredning av namnären

Inom kommunens ansvar för fysisk planering ingår att bevaka behovet av namngivning. Ärenden om namngivning kan även initieras av andra.

Strävan ska vara att namnförslag inarbetas i ett så tidigt skede som är praktiskt lämpligt för att undvika provisoriska namn som kan vara svåra att ändra och som kan leda till oklarheter.

En namngivningsgrupp ansvarar för utredning och handläggning av namnären.

Namngivningsgruppen diskuterar förslaget utifrån historiska, funktionella och språkliga aspekter. Vid behov kan samråd ske med lantmäteriets ortnamnsråd, hembygdsförening, fastighetsägare, eller andra berörda. Namnförslaget samråds även med räddningstjänsten och posten.

9.1 Ärendegång vid beredning och beslut

- Behov av, eller förslag till namn, ställs till namngivningsgruppen.
- Namnförslaget bereds efter antagna riktlinjer.
- Beslut om antagande av områdes-, gatu-, plats-, och kvartersnamn görs i nämnd ansvarig för fysisk planering.
- Beslut om antagande av memorialnamn görs i kommunfullmäktige.
- Namngivningsgruppen är samrådsgrupp i kommunens frågor om namngivning.
- Namngivningsgruppen upprättar och ajourhåller riktlinjer för namngivning samt arbetsbeskrivning och register.

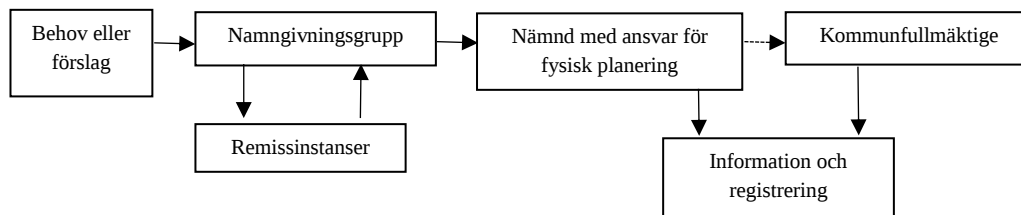

Fig. 2 Flödesschema för kommunens namngivning av gator, kvarter och allmänna platser.

9.2 Annan kommunal namngivning

Vid annan kommunal namngivning, till exempel namn på förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsplatser med mera, ska namngivningsgruppen ges möjlighet att yttra sig eller delta i diskussion om lämpligt namn. Beslut tas därefter av respektive nämnd.

Referenslista

Lantmäteriets rapport 2016:9, Ortnamn och namnvård 6, God ortnamnsed, Ortnamnsrådets handledning i namnvård [www.lantmateriet.se/Ortnamn och namnvård nr 6](http://www.lantmateriet.se/Ortnamn_och_namnvard_nr_6)

Riktlinjer och organisation för namngivning av nya kvarters- och gatunamn med mera i Lidköpings kommun. Oktober 2005 (KF 2006-01-23 § 6)

Geografisk information – Belägenhetsadresser – Begrepp och principer, (SS 637003:2015)

Geografisk information – Belägenhetsadresser – Handbok, (Teknisk rapport SIS-TR 33:2017)